

PRAWNE ASPEKTY WALKI
Z TERRORYZMEM

LEGAL ASPECTS OF FIGHTING TERRORISM

KRYSTIAN BARTOSZ
Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

ABSTRACT

In this article author discusses issues connected with legal aspects of fighting against international terrorism. First section includes the discussion concerning steps taken by the European Union that is treaty resolutions, institutions and strategies which are components of a general notion of anti-terrorist system. Author indicates the most significant treaty regulations and institutions, furthermore their development and influence on the EU system of fighting against terrorism. In the following section the author aims to present activities proposed by the United Nations. 19 of the most important conventions and protocols accepted by the United Nations in order to eliminate terrorism threat are discussed. Author also describes the most important units created in terms of resolution, functioning for the purpose of fighting and preventing terroristic attacks. The very last section aims to illustrate Polish penal legal system in confrontation with terrorism. Author marks and specifies the most crucial aspects of Polish penal legal system which is one of the components of national anti-terrorist system.

Key words: terrorism, law, safety, international

ABSTRAKT

W artykule autor porusza kwestie związane z prawnymi aspektami walki z międzynarodowym terroryzmem. W pierwszej części omówione zostały działania Unii Europejskiej, tj. postanowienia traktatowe, instytucje, oraz strategie składające się na ogólnie pojęty unijny system antyterrorystyczny. Autor wskazuje najważniejsze regulacje prawa europejskiego oraz instytucje, ich rozwój i wpływ na unijny system zwalczania terroryzmu. Przedstawione zostają zalety oraz wady unijnego systemu antyterrorystycznego oraz omówione są dwie najważniejsze organizacje powołane przez UE, mające stać na straży bezpieczeństwa krajów członkowskich, tj. Europol oraz Frontex. W dalszej części poruszone zostają kwestie inicjatyw Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wyszczególnionych i opracowanych zostaje 19 najważniejszych konwencji i protokołów przyjętych przez ONZ w celu eliminacji zagrożenia terrorystycznego. Autor przedstawia również najistotniejsze podmioty stworzone w ramach rezolucji, znajdujące się pod skrzydłami ONZ, których głównym celem jest zapobieganie skutkom ataków terrorystycznych i zwalczanie ich. Ostatnim elementem zaprezentowanym w artykule jest kwestia polskiego systemu prawnokarnego w konfrontacji z terroryzmem. Autor wskazuje i wymienia najważniejsze aspekty systemu prawnokarnego składającego się na narodowy system antyterrorystyczny. Przedstawione zostają rozwiązania prawne przyjęte w kodeksie karnym.

Słowa kluczowe: terroryzm, prawo, bezpieczeństwo, międzynarodowy

DZIAŁANIA UNII EUROPEJSKIEJ W ZWALCZANIU TERRORYZMU.

REGULACJE TRAKTATOWE

Zjawiska terrorystyczne na terenie Starego Kontynentu nie są niczym nowym. Od samego początku procesu integracji państwa Wspólnoty Europejskiej usilnie starały się walczyć z wszelkimi aktami terroryzmu. Świadomość państw europejskich odnośnie do rosnącego zagrożenia terrorystycznego dała impuls do zintensyfikowania działań pomiędzy różnymi podmiotami mającymi chronić obywateli przed różnymi formami terroryzmu. W wieloletnim procesie integracyjnym Wspólnota wypracowała wiele rozwiązań administracyjno-prawnych służących do walki z szeroko pojętym terroryzmem.

Traktat ustanawiający Unię Europejską ustalony został na szczycie w Maastricht w dniach 10 i 11 grudnia 1991 roku. Podpisano go natomiast 7 lutego 1992 roku. Wszedł w życie 1 listopada 1993 roku. Stworzył on fundamenty współpracy między państwami Wspólnoty w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Na mocy traktatu wprowadzono także szereg rozwiązań zapewniających obywatelom wysoki poziom bezpieczeństwa, wolności i sprawiedliwości w przestrzeni publicznej¹.

Do czasu wejścia w życie traktatu z Maastricht prawo wspólnotowe obejmowało przede wszystkim przepisy dotyczące gospodarki. Uznawało współpracę w sprawach karnych wyłącznie za suwerenny element polityki wewnętrznej kraju członkowskiego. Traktat ustalony w 1991 roku w Maastricht był niejako odpowiedzią na pogłębiający się problem przestępczości międzynarodowej, a także rosnącej siły organizacji terrorystycznych mogących realnie zagrozić bezpieczeństwu Europy.

Unia Europejska, jako nowa metoda współpracy międzynarodowej, oparta została na trzech filarach: pierwszy z nich objął Wspólnoty Europejskie, drugi – wspólną politykę bezpieczeństwa, trzeci zaś – dotyczył współpracy w obrębie spraw wewnętrznych i wymiaru sprawiedliwości. W art. 29 traktatu dokładnie sprecyzowano dziedziny współpracy państw w ramach III filaru. Obejmowały one:

- politykę imigracyjną wobec obywateli państw krajów trzecich,
- walkę z narkomanią,
- wspólną politykę azylową,
- zasady dotyczące przekraczania granic państw członkowskich,
- współpracę sądową w sprawach cywilnych i karnych,
- wspólną politykę walki z terroryzmem, międzynarodowymi grupami przestępczymi w związku z organizowaniem systemu wymiany informacji w ramach Biura Policji Europejskiej (Europol)².

Podstawą współpracy między państwami członkowskimi były konsultacje na forum Rady Unii Europejskiej. Zobowiązano się do przyjmowania wspólnych stanowisk oraz do silnej współpracy na arenie międzynarodowej. Traktat z Maastricht położył fundamenty w dziedzinie przeciwdziałania przestępczości oraz zwalczania terroryzmu na terytorium UE³.

¹ D. Szlachter, *Walka z terroryzmem w Unii Europejskiej – nowy impuls*, Toruń 2006, s. 101.

² Vide: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/pl/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.1.3.html (dostęp 14.02.2018).

³ H. Maroń, *Integracja europejska a prawo karne*, Toruń 2003, s. 20.

Drugim traktatem regulującym organizację UE był podpisany 2 października 1997 roku traktat w Amsterdamie, który dokonał wielu zmian w III filarze, wprowadzając do tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej nowe postanowienia. Za najbardziej istotne uznać można postanowienia odnośnie do katalogów środków używanych do współpracy karnej, kompetencji Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w ramach III filaru oraz zacieśnienia współpracy w ramach tegoż filaru⁴. W odróżnieniu od traktatu z Maastricht poszerzono tu kompetencje policyjne o dorobek Schengen. Działania antyterrorystyczne potraktowano jako element walki z przestępczością zorganizowaną, a nie jako formę działań policyjnych. Po wejściu w życie traktatu amsterdamskiego tytuł VI TUE zyskał nazwę „Postanowienia współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych”. Główne jego cele zostały napisane od początku w zmienionej formie. Od wejścia w życie traktatu, czyli od 1 maja 1999 roku, najważniejszym założeniem Wspólnoty stało się zapewnienie wysokiego bezpieczeństwa jej obywatelom poprzez zacieśnienie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych oraz zwalczanie wszelakich form terroryzmu⁵. Główne postanowienia traktatu amsterdamskiego wzmocniły również współpracę policyjną, celną oraz innych właściwych organów państw członkowskich w ramach struktury Europolu. Zacieśniono także współpracę na linii organów sprawiedliwości oraz innych właściwych organów państw członkowskich za pośrednictwem Europejskiej Jednostki Współpracy Sądowej (Eurojust). Organ ten do życia powołano 6 marca 2002 roku decyzją Rady UE⁶.

Istotne z punktu widzenia walki z terroryzmem okazały się konkluzje ze szczytu Rady Europejskiej w Tampere, w których odniesiono się do walki z przestępczością zorganizowaną oraz terroryzmem, wzmocnienia współpracy w ramach grupy Europol, walki z nadużyciami i wyłudzeniami finansowymi mogącymi być źródłem finansowania organizacji terrorystycznych, przeciwdziałania terroryzmowi internetowemu, oraz tworzenia Grupy Roboczej ds. Terroryzmu (Terrorism Working Part – TWP). Na szczycie w Tampere zapadło wiele kluczowych decyzji, które

⁴ Dz.U. 2004, nr 90, poz. 854, zał. nr 2, t. II, s. 553.

⁵ D. Pietrzyk-Reeves, *Idea społeczeństwa obywatelskiego. Współczesna debata i jej źródła*, Wrocław 2004, s. 17.

⁶ Decyzja Rady UE 2002/187/WSiSW z dnia 28 lutego 2002 r. ustanawiająca Eurojust w celu zintensyfikowania walki z poważną przestępczością.

dały możliwość skutecznego sposobu walki z terroryzmem⁷. Głównym zadaniem TWP była zewnętrzna walka z terroryzmem (z jęz. fr. „Coter”). Spotkania Grupy odbywały się 2–3 razy w trakcie prezydencji. Głównym celem powstania grupy była szeroka wymiana informacji między organizacjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo krajów Wspólnoty, tworzenie wspólnych planów walki z zagrożeniami oraz przygotowywanie okresowych raportów o stanie bezpieczeństwa Wspólnoty⁸.

Trzecim traktatem, który regulował podstawy prawne walki z terroryzmem w UE, był dokument podpisany w 2001 roku w Nicei, który kolejny już raz modyfikował zasady III filaru. Tym razem zmianom uległy zagadnienia związane ze zwalczaniem i zapobieganiem przestępczości zorganizowanej. Zdecydowano zwiększyć kompetencje i zakres obowiązków Eurojustu poprzez:

- wprowadzenie możliwości koordynacji działań właściwych organów ścigania państw członkowskich przez Eurojust,
- wspomaganie dochodzeń krajowych w sprawach karnych poważnej przestępczości zorganizowanej i transgranicznej,
- ułatwienie współpracy między Europejską Siecią Sądową a Eurojustem w celu ułatwienia wniosków o ekstradycję⁹.

Całość współpracy w ramach trzech filarów zakończył podpisany 13 grudnia 2007 roku w Lizbonie traktat zmieniający Traktat o Unii Europejskiej oraz Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską. Jedną z najistotniejszych zmian podpisanego przez wszystkie 27 państw członkowskich dokumentu było zlikwidowanie podziału struktury Unii Europejskiej na trzy filary. Jeżeli chodzi o kwestie bezpieczeństwa, traktat częściowo ograniczał zasadę jednomyślności. Zgodnie z art. 222 tzw. klauzuli solidarności traktatu:

Unia i jej Państwa Członkowskie działają wspólnie w duchu solidarności, jeżeli jakiegokolwiek Państwo Członkowskie stanie się przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka. Unia mobilizuje wszystkie będące w jej dyspozycji instrumenty, w tym środki wojskowe udostępnione jej przez Państwa Członkowskie, w celu:

⁷ A. Gruszczak, *III filar Unii Europejskiej po Tampere: wnioski i perspektywy*, „Studia Europejskie” 2000, nr 3(15), s. 93.

⁸ D. Szlachter, *Walka...*, op. cit., s. 105.

⁹ A. Gruszczak, *Unia Europejska wobec przestępczości. Współpraca w ramach III filara*, Kraków 2002, s. 111–118.

a) zapobiegania zagrożeniu terrorystycznemu na terytorium Państw Członkowskich, ochrony instytucji demokratycznych i ludności cywilnej przed ewentualnym atakiem terrorystycznym, udzielenia pomocy Państwu Członkowskiemu na jego terytorium, na wniosek jego władz politycznych, w przypadku ataku terrorystycznego;

b) udzielenia pomocy Państwu Członkowskiemu na jego terytorium, na wniosek jego władz politycznych, w przypadku klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka.

2. Jeżeli Państwo Członkowskie stało się przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka, na prośbę jego władz politycznych inne Państwa Członkowskie udzielają mu pomocy. W tym celu Państwa Członkowskie koordynują swoje działania w ramach Rady¹⁰.

Głównym zadaniem takiej polityki Unii jest zapewnienie operacyjnej zdolności opartej na środkach cywilnych i wojskowych. UE może korzystać z art. 222, zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych, podczas trwania misji pokojowych i stabilizacyjnych. Traktat stanowi, że misje te mogą w sposób znaczny przyczynić się do międzynarodowej walki z terroryzmem, w tym poprzez wspieranie państw trzecich w zwalczaniu terroryzmu na ich terenach¹¹.

INNE DOKUMENTY I INICJATYWY UE

Momentem przełomowym w walce z terroryzmem były wydarzenia z 11 września 2001 roku. Niezwykle istotne było oświadczenie przewodniczącego Parlamentu, szefów i rządów państw Unii Europejskiej, mówiące, że atak na Stany Zjednoczone był atakiem przeciwko wszystkim państwom Wspólnoty. W oświadczeniu tym wezwano również do globalnej walki z terroryzmem oraz przyjęcia planu działania przeciw terroryzmowi.

3 grudnia 2003 roku Unia Europejska przyjęła Europejską Strategię Bezpieczeństwa (The European Security Strategy), zaliczającą terroryzm – obok proliferacji broni masowego rażenia, konfliktów regionalnych, upadku państw i przestępczości zorganizowanej – do największych zagrożeń dla bezpieczeństwa europejskiego. W dokumencie

¹⁰ <https://www.arslege.pl/traktat-o-funkcjonowaniu-unii-europejskiej/k40/s2195/> (dostęp 14.02.2018).

¹¹ A. Przyborowska-Klimczak, E. Skrzydło-Tefelska, *Dokumenty Wspólnot Europejskich*, Lublin 1994, s. 224.

wykazano, że Europa jest nie tylko celem, ale także bazą dla terrorystów. Wskazano na konieczność ścisłej współpracy między wszystkimi organizacjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo państw członkowskich oraz wymiarami sprawiedliwości. Stwierdzono, że konieczne jest promowanie wartości demokratycznych, praw człowieka oraz wzmocnienie systemu reagowania kryzysowego UE. Europejska Strategia Bezpieczeństwa była podsumowaniem wielu lat pracy nad wzmocnieniem i poprawą stanu bezpieczeństwa¹².

Pokłosiem omawianej strategii była przyjęta przez Radę Europejską 25 marca 2004 roku Deklaracja w sprawie zwalczania terroryzmu. Była ona niejako reakcją na zamachy przeprowadzone w Madrycie, w wyniku których śmierć poniosło 191 niewinnych osób. Przyjęty dokument był zsumowaniem dotychczasowych inicjatyw w walce z terroryzmem oraz wskazywał kierunki przyszłych działań. Jednym z najbardziej istotnych punktów przyjętej deklaracji, jeśli nie najistotniejszym z nich, był aneks nazwany Planem zwalczania terroryzmu (EU Plan of Action on Combating Terrorism). Głównymi założeniami omawianej inicjatywy były:

- zwiększenie jakości kontroli na granicach zewnętrznych Unii,
- eliminowanie czynników wspierających rekrutowanie do organizacji terrorystycznych,
- redukcja zasobów finansowych i ekonomicznych mogących wspierać terroryzm poprzez nakładanie sankcji, zamrażanie kont oraz kontrole skarbowe,
- zwiększenie solidarności państw członkowskich w obliczu zagrożenia terrorystycznego,
- umożliwienie szerszej i sprawniejszej wymiany informacji wywiadowczych,
- zintensyfikowanie działań wsparcia krajów państw trzecich w walce z terroryzmem.

Unia kolejny krok w długofalowej wojnie z terroryzmem postawiła pod koniec 2005 roku, kiedy przyjęto kolejną strategię, tym razem wymierzoną głównie przeciwko źródłom finansowania organizacji terrorystycznych. The European Union Counter-Terrorism Strategy zakłada realizację zadań związanych z poprawą bezpieczeństwa i walką z zagrożeniami terrorystycznymi na czterech poziomach, którymi są:

¹² Vide: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/strategia_bezpieczenstwa_ue_2003.pdf (dostęp 14.02.2018).

- zapobieganie – globalne zadania związane z eliminowaniem wszelkich form i prób rekrutacji ugrupowań terrorystycznych,
- ochrona – jej głównym zadaniem jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa obywateli poprzez wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w dziedzinie bezpieczeństwa infrastruktury, transportu i ruchu transgranicznego,
- ściganie – zakłada wzmocnienie współpracy organizacji policyjnych oraz wymiaru sprawiedliwości w wysiłkach związanych ze ściganiem i doprowadzaniem terrorystów przed sąd; zadania przyjęte w trzecim poziomie zakładają również monitorowanie sytuacji w krajach trzecich oraz odcinanie wszelkich form finansowania organizacji terrorystycznych,
- reagowanie – związane jest z reagowaniem po ataku terrorystycznym, odpowiednią koordynacją działań oraz szybką i skuteczną pomocą poszkodowanym¹³.

Kolejną inicjatywą UE jest powołanie Koordynatora ds. Zwalczania Terroryzmu (The Counter-Terrorism Coordinator). Działa on w sekretariacie Rady Unii Europejskiej. Jego głównym zadaniem jest koordynacja oraz wzmocnianie wszelkich instrumentów UE w dziedzinie walki z terroryzmem. CTC przedstawia również Radzie na podstawie raportów przygotowanych przez Centrum Analiz Wywiadowczych UE i Europol priorytety działań antyterrorystycznych, proponuje rozwiązania polityczne oraz koordynuje działania ze stosownymi organami przygotowawczymi Rady i Komisji. Do kompetencji CTC należy także usprawnienie procesu komunikacji pomiędzy UE a państwami trzecimi w zakresie zwalczania terroryzmu¹⁴.

Europejski Urząd Policji jest kolejną agencją wspólnotową mającą stać na straży bezpieczeństwa Europejczyków. Obszar działania EEPO (Europol European Police Office) obejmuje zapewnienie pomocy organom ścigania państw członkowskich oraz wzmocnienie współpracy między nimi, zapobieganie przestępczości zorganizowanej i terrorystycznej, które dotyczą co najmniej dwóch państw członkowskich. Wprowadzono również wspólną bazę danych osób, wobec których istnieje podejrzenie o udział w przestępstwie lub popełnienie go w kompetencjach Europolu. Do takiej

¹³ Vide: <https://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=EN&f=ST%2014469%202005%20REV%204> (dostęp 15.02.2018).

¹⁴ Vide: <http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/> (15.02.2018).

bazy dostęp mają jednostki krajowe, upoważnieni pracownicy Europolu oraz oficerowie łącznikowi¹⁵.

Frontex, czyli Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej, powstał na mocy rozporządzenia Rady w 2004 roku i pomaga państwom UE i państwom stowarzyszonym w ramach strefy Schengen w zarządzaniu ich granicami zewnętrznymi. Przyczynia się również do harmonizacji kontroli granicznych w Unii. Zdecydowanie ułatwia współpracę pogranicznikom z poszczególnych krajów wspólnoty, zapewnia wsparcie techniczne i wiedzę specjalistyczną. W każdym obszarze działalności, tj. operacjach, analizie ryzyka, szkoleniach, badaniach naukowych i rozwoju technologicznym oraz operacjach powrotowych, Frontex działa jako koordynator ułatwiający współpracę służb granicznych¹⁶.

Powtarzające się ataki terrorystyczne przeprowadzane na terenie UE jednoznacznie wskazują na potrzebę ciągłej rozbudowy systemów bezpieczeństwa państw członkowskich. Zorganizowane grupy przestępcze, organizacje terrorystyczne, ciągle postępujący radykalizm islamski oraz kryzys migracyjny stanowią dla Unii duże wyzwanie w kwestii zapewnienia wszystkim obywatelom poczucia bezpieczeństwa. Tylko sprawna koordynacja i współdziałanie organów odpowiedzialnych za zwalczanie terroryzmu w UE może przynieść skutek w postaci eliminacji niebywałego zagrożenia, jakim jest terroryzm. Reakcja Unii musi być zatem kompleksowa i obejmować nie tylko działania w swoich granicach, ale również monitorowanie sytuacji w krajach trzecich.

INICJATYWY ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

Organizacja Narodów Zjednoczonych pełni w ramach struktur międzynarodowych najistotniejszą funkcję w zakresie poprawy bezpieczeństwa i walki z terroryzmem na świecie. Jej działalność odbywa się na dwóch płaszczyznach – obowiązującego i stanowionego prawa oraz funkcjonowania i powoływania nowych struktur¹⁷. Dokonane już zamachy zrodziły potrzebę istnienia konkretnych rozwiązań legislacyjnych, prawnych oraz

¹⁵ A. Biegaj, *Przegląd Europolu – Sprawozdanie ogólne z działalności Europolu*, Europejski Urząd Policji, Haga 2011, s. 7.

¹⁶ Vide: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_pl (dostęp 15.02.2018).

¹⁷ P. Chomentowski, *Prawnokarne i organizacyjne elementy systemu antyterrorystycznego w Polsce – stan obecny i perspektywa doskonalenia*, Białystok 2013, s. 72.

funkcjonowania organizacji w ramach struktur ONZ, które mogłyby realnie zapewnić ludziom bezpieczeństwo. Organizacja Narodów Zjednoczonych od 1963 roku wydała 19 aktów prawnych pośrednio lub bezpośrednio odnoszących się do walki z terroryzmem. Są to kolejno:

- Konwencja w sprawie przestępstw i niektórych innych czynów popełnionych na pokładzie statków powietrznych z dnia 14 września 1963 r. – głównym jej założeniem jest odpowiedź na zagrożenia związane z porwaniami i incydentami terrorystycznymi na pokładzie statków powietrznych; przewiduje wzrost kompetencji kapitana w trosce o bezpieczeństwo statku powietrznego¹⁸,
- Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi z dnia 16 grudnia 1970 r. – wymaga od wszystkich sygnatariuszy stosowania surowych kar wobec sprawców aktów terrorystycznych związanych z przejęciami statków powietrznych; reguluje także sprawę dotyczącą ewentualnej ekstradycji sprawców wyżej wymienionych przestępstw do krajów oskarżających; wzywa strony konwencji do wzajemnej pomocy w związku z postępowaniami karnymi wszczętymi na mocy konwencji¹⁹,
- Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego z dnia 23 września 1971 r. – według jej założeń każde bezprawne, celowe i świadomie dokonane akty przemocy skierowane wobec osoby znajdującej się na pokładzie statku powietrznego mogące zagrozić bezpieczeństwu całego statku mają być surowo karane i potępiane; umacnia również postanowienia wcześniej przyjętych konwencji antyterrorystycznych²⁰,
- Konwencja o zapobieganiu i karaniu przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej z dnia 14 grudnia 1973 r. – definiowała pojęcia związane z ochroną osób w zakresie ochrony międzynarodowej; karze ma podlegać nie tylko bezprawny czyn wymierzony przeciwko osobie chronionej, ale również atak na oficjalne lokale, kwatery prywatne lub środki transportu takiej osoby²¹,
- Międzynarodowa konwencja przeciwko braniu zakładników z dnia 17 grudnia 1979 r. – zakłada pociągnięcie do odpowiedzialności karnej każdego podmiotu, który zatrzymuje osobę trzecią, grozi jej zabiciem

¹⁸ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv1-english.pdf> (dostęp 24.02.2018).

¹⁹ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv2-english.pdf> (dostęp 24.02.2018).

²⁰ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv3-english.pdf> (dostęp 24.02.2018).

²¹ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-7.pdf> (dostęp 24.02.2018).

- lub zranieniem, zmusza ją, państwo albo organizację międzynarodową do dokonania aktu sprzecznego z własną wolą²²,
- Konwencja o fizycznej ochronie przed materiałami jądrowymi z dnia 3 marca 1980 r. – zakłada wzmożenie wysiłków związanych z ochroną przed produkcją materiałów jądrowych, a także ich użyciem; nawołuje do zniszczenia wszystkich niepotrzebnych materiałów jądrowych i wskazuje kierunki rozwoju w zakresie zwalczania zagrożenia jądrowego²³,
 - Protokół o zwalczaniu bezprawnych czynów przemocy w portach lotniczych obsługujących międzynarodowe lotnictwo cywilne z dnia 24 lutego 1988 r. – rozszerza postanowienia odnośnie do aktów terrorystycznych przeprowadzonych na lotniskach obsługujących międzynarodowe lotnictwo cywilne²⁴,
 - Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej z dnia 10 marca 1988 r. – ustanawia legalny reżim prawny wobec działań wymierzonych przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej²⁵,
 - Protokół o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko platformom stacjonarnym, położonych na szelfie kontynentalnym z dnia 10 marca 1988 r. – ustanawia legalny reżim prawny mający zastosowanie do aktów przemocy przeciwko platformom ustawionym na szelfie kontynentalnym, podobny do reżimów ustanowionych wobec międzynarodowego lotnictwa²⁶,
 - Konwencja o oznaczaniu plastikowych środków wybuchowych w celu ich wykrywania z dnia 1 marca 1991 r. – stworzona w celu zwiększenia kontroli nad plastikowymi środkami wybuchowymi; wszystkie strony, które podpisały konwencję, zobowiązane są do zapewnienia skutecznej ochrony przed nieoznakowanym plastycznym materiałem wybuchowym oraz do pełnej kontroli nad zakazem wytwarzania i przemieszczania plastikowych środków wybuchowych; pełne zasoby, które zostały wytworzone przed wejściem w życie konwencji, miały być trwale oznaczone bądź zniszczone,

²² Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-5.pdf> (dostęp 24.02.2018).

²³ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv6-english.pdf> (dostęp 24.02.2018).

²⁴ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv7-english.pdf> (dostęp 24.02.2018).

²⁵ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv8-english.pdf> (dostęp 24.02.2018).

²⁶ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv9-english.pdf> (dostęp 24.02.2018).

- Konwencja o zwalczaniu terrorystycznych ataków bombowych z dnia 15 grudnia 1997 r. – konwencja wprowadzała powszechną jurysdykcję nad bezprawnym i celowym użyciem materiałów wybuchowych w atakach terrorystycznych²⁷,
- Konwencja w sprawie zwalczania finansowania terroryzmu z dnia 9 grudnia 1999 r. – każda strona konwencji zobowiązała się do szeroko zakrojonej walki z finansowaniem organizacji terrorystycznych; znacznie ograniczono tajemnicę bankową, gdyż konwencja zapewniła możliwość zamrożenia oraz zajęcia środków, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, że mogą służyć do finansowania organizacji terrorystycznych²⁸,
- Międzynarodowa konwencja w sprawie zwalczania aktów terroryzmu jądrowego z dnia 13 kwietnia 2005 r. – w postanowieniach konwencji zawarto wzmocnienie ochrony granic państw pod kątem przewożenia ładunków jądrowych bądź środków mogących służyć do ich stworzenia. Opracowano procedury reagowania kryzysowego oraz uregulowano współpracę z Międzynarodową Agencją Energii Atomowej (IAEA)²⁹,
- Poprawki do konwencji o fizycznej ochronie przed materiałami jądrowymi z dnia 8 lipca 2005 r. – celem zmian było zwiększenie zakresu obowiązywania ochrony fizycznej podczas stosowania, przechowywania oraz transportu obiektów jądrowych w granicach krajów będących stronami konwencji³⁰,
- Protokół uzupełniający do konwencji o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej z dnia 14 października 2005 r. – w protokole dodano przepisy, które kryminalizują użycia statków do przesyłania lub zrzutu broni biologicznej, chemicznej lub jądrowej; zakazuje on również rozładowania ze statków olejów, skroplonego gazu ziemnego, materiałów radioaktywnych lub innych substancji niebezpiecznych lub trujących, wreszcie – zabrania stosowania broni lub substancji przeciwko statkom zajmującym się żeglugą morską³¹,
- Protokół do protokołu o zwalczaniu bezprawnych czynów skierowanych przeciwko platformom stacjonarnym, położonych na szelfie kontynentalnym z dnia 14 października 2005 r. – dodaje przepisy, które krymina-

²⁷ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-9.pdf> (dostęp 24.02.2018).

²⁸ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf> (dostęp 24.02.2018).

²⁹ Vide: <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-15.pdf> (dostęp 24.02.2018).

³⁰ Vide: http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/projekty/915_p.htm (dostęp 24.02.2018).

³¹ Vide: <https://www.state.gov/t/isn/trty/81728.htm> (dostęp 24.02.2018).

lizują wykorzystanie stałych platform do rozładowania broni biologicznej, chemicznej lub jądrowej³²,

- Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów związanych z międzynarodowym lotnictwem cywilnym z dnia 10 września 2010 r. – konwencja kryminalizuje pojawiające się nowe zagrożenia lotnictwa cywilnego; przyczyniła się również do wdrożenia Światowej Strategii Zwalczania Terroryzmu ONZ poprzez wzmocnienie jej globalnym traktatowym systemem antyterrorystycznym³³,
- Protokół dodatkowy do Konwencji o zwalczaniu bezprawnego zajmowania statków powietrznych z dnia 10 września 2010 r. – uzupełniał on konwencję o zagadnienia związane z nowoczesnymi formami zajmowania samolotów³⁴,
- Protokół zmieniający Konwencję o przestępstwach i niektórych czynach popełnionych na pokładzie samolotu z dnia 4 kwietnia 2014 r.³⁵

Aktywność Organizacji Narodów Zjednoczonych w dziedzinie zwalczania międzynarodowego terroryzmu należy postrzegać głównie przez pryzmat działań Rady Bezpieczeństwa ONZ. W jej ramach funkcjonują obecnie cztery podmioty realizujące działania antyterrorystyczne.

Pierwszym z nich jest utworzony na podstawie rezolucji 1267 z 1999 roku Al-Qaida Sanctions Committee. Głównym zadaniem organu było bieżące sporządzanie listy osób oraz instytucji mających powiązania z grupą terrorystyczną Al-Kaida, Osamą bin Ladenem oraz afgańskimi talibami. Działalność grupy zakładała także możliwość szerokiego przepływu informacji między agencjami wywiadowczymi wszystkich krajów zrzeszonych pod flagą ONZ. Rezolucja 1267 obowiązywała kraje członkowskie do zamrażania aktywów finansowych, zapobiegania przekraczaniu granic oraz przekazywania pełnego wsparcia (materialnego, logistycznego i szkoleniowego) państwom trzecim, a także organizacjom walczącym z Al-Kaidą. W czerwcu 2011 roku dokonano zmian w reżimie sankcyjnym dotyczącym Al-Kaidy oraz talibów. Na mocy przyjętej rezolucji 1988

³² Vide: https://www.unodc.org/tldb/en/2005_Protocol2Convention_Maritime%20Navigation.html (dostęp 24.02.2018).

³³ Vide: https://www.icao.int/secretariat/legal/Administrative%20Packages/Beijing_Convention_EN.pdf (dostęp 24.02.2018).

³⁴ Vide: https://www.icao.int/secretariat/legal/Administrative%20Packages/Beijing_protocol_EN.pdf (dostęp 24.02.2018).

³⁵ Vide: https://www.icao.int/secretariat/legal/list%20of%20parties/montreal_prot_2014_en.pdf (dostęp 24.02.2018).

i 1989 reżymy sankcyjne wobec Al-Kaidy i talibów zostały rozdzielone. Odtąd sankcje nakładane na talibów mają charakter wyłącznie krajowy i odnoszą się do Afganistanu³⁶.

Drugim podmiotem mającym w swoich statutowych celach walkę z zagrożeniem, jakie niesie terroryzm, jest powołany 28 września 2001 roku na podstawie rezolucji ONZ nr 1373 Komitet Zwalczania Terroryzmu (CTC). Rezolucja 1373 jest bezpośrednią odpowiedzią na dokonane 11 września 2001 roku zamachy. Jej głównym zadaniem jest zwiększenie możliwości działań państw członkowskich w zakresie zwalczania terroryzmu, walka z podmiotami finansującymi oraz czynne zaangażowanie i intensyfikacja międzynarodowej współpracy w dziedzinie zwalczania terroryzmu. Rezolucja stanowi jeden z najbardziej przełomowych dokumentów w historii świata związanych z zagrożeniami terrorystycznymi. Ma ona precedensowy i globalny charakter³⁷.

Kolejnym podmiotem funkcjonującym w ramach Rady Bezpieczeństwa ONZ jest powołany na podstawie rezolucji 1540 komitet o tej samej nazwie. Koncentruje on swoje działania na zapobieganiu rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia. Od momentu powstania w 2004 roku wspiera państwa członkowskie poprzez analizę i możliwość szybkiej wymiany informacji pomiędzy krajami w dziedzinie walki z terroryzmem³⁸.

Czwartym podmiotem jest przyjęta na mocy rezolucji nr 1566 w dniu 8 października 2004 roku Grupa Robocza. Do jej najważniejszych zadań zalicza się zajmowanie się podmiotami indywidualnymi lub organizacjami podejrzewanymi o terroryzm, lecz niemającymi żadnych związków z Al-Kaidą³⁹.

W 2005 roku ówczesny Sekretarz Generalny ONZ powołał Grupę Zadaniową ds. Zwalczania Terroryzmu (CTITF), której głównym celem jest zapewnienie lepszej współpracy i koordynacji działań między pań-

³⁶ Vide: http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/polityka_bezpieczenstwa/zwalczanie_terroryzmu_miedzynarodowego/zapobieganie_i_zwalczanie_terroryzmu/page_30001?printMode=true (dostęp 26.02.2018).

³⁷ B. Bolechów, *Organizacje międzynarodowe w działaniu. Terroryzm międzynarodowy*, Wrocław 2014, s. 60.

³⁸ Decyzja Rady 2013/391/WPZiB z dnia 22 lipca 2013 r. wspierająca praktyczne wdrożenie rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych nr 1540 (2004) w sprawie nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia, Dz.U. UE L198/40, 23.07.2013 r.

³⁹ Vide: <https://www.un.org/sc/suborg/en/subsidiary/1566> (dostęp 26.02.2018).

stwami wspólnoty oraz większa współpraca i skuteczność w realizowaniu mandatów poszczególnych departamentów, programów, funduszy, biur i agend Narodów Zjednoczonych. W skład CTITF wchodzi nie tylko jednostki systemu ONZ, ale również inne organizacje, np. Interpol. Działanie Grupy Zadaniowej ds. Zwalczenia Terroryzmu wspiera Globalna Strategia Zwalczenia Terroryzmu⁴⁰, która jest kolejnym istotnym elementem na mapie walki Narodów Zjednoczonych z międzynarodowym terroryzmem. Została przyjęta 8 września 2006 roku przez Zgromadzenie Ogólne ONZ. Ustanowiła konkretne środki dla działania państw członkowskich, mające na celu zapobieganie, reagowanie oraz zwalczanie różnych form terroryzmu oraz ekstremizmu. Ponadto celem Globalnej Strategii Zwalczenia Terroryzmu jest wzmocnienie kolektywne i indywidualne państw członkowskich w walce z największym zagrożeniem XXI wieku. Strategia spaja szereg nowych propozycji i wzmacnia działania podejmowane przez państwa członkowskie, system NZ oraz inne międzynarodowe i regionalne instytucje tworzące wspólną platformę współpracy strategicznej⁴¹.

Organizacja Narodów Zjednoczonych wykorzystuje wszystkie swoje środki, aby potępiać wszystkie rodzaje aktów terrorystycznych i walczyć z nimi. Jest ona strażnikiem międzynarodowego pokoju oraz praw człowieka. Zwalczanie terroryzmu stanowi integralną część wszystkich aspektów działania ONZ. Podstawą działalności Narodów Zjednoczonych jest trwała ochrona światowego pokoju oraz jednoznaczne i bezwarunkowe potępienie wszystkich aktów agresji i przemocy skierowanych przeciwko ludziom z jakichkolwiek powodów.

PRZESTĘPSTWO O CHARAKTERZE TERRORYSTYCZNYM W POLSKIM SYSTEMIE PRAWNOKARNYM

System prawnokarny jest jednym z głównych narzędzi walki z terroryzmem w Polsce. Konstrukcja przepisów karnych ma za zadanie ochronę państwa, wolności i swobód każdego obywatela przed groźącymi im atakami⁴². Prawo karne jest zbiorem zakazów i nakazów, tzw. norm powinnościowych, których złamanie zagrożone jest sankcją. Stąd też słuszne wydaje się być stwierdzenie Pawła Chomentowskiego, mówiące, że pena-

⁴⁰ Vide: <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/system1.php> (dostęp 26.02.2018).

⁴¹ Vide: <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/strategia.php> (dostęp 26.02.2018).

⁴² A. Marek, *Prawo karne*, wyd. 7, Warszawa 2006, s. 5.

lizacja zachowań niezgodnych z normą musi być fundamentem tworzenia prawidłowego systemu antyterrorystycznego⁴³. Z kolei Stanisław Pikulski stwierdza, że głównymi składowymi systemu antyterrorystycznego muszą być działania zespołów prawnych, naukowych oraz wojskowo-policyjnych. Ukazanie prawa jako jednego z najistotniejszych czynników ma za zadanie pokazać, jak ważną rolę odgrywa ono w systemie obok nauk pokrewnych – kryminalistyki czy kryminologii⁴⁴.

Przestępstwo terroryzmu znalazło się w polskim porządku prawnym dopiero w 2004 r. wraz z nowelizacją kodeksu karnego. Wprowadzony art. 115 § 20 w znowelizowanym kodeksie karnym zaczął obowiązywać 1 maja 2005 r. i pełni on funkcję wykładni autentycznej centralnego pojęcia wykorzystanego w dalszych przepisach i w tym znaczeniu stanowi punkt odniesienia do całości przyjętych w nowelizacji rozwiązań⁴⁵. Art. 115 § 20 mówi:

Przestępstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu:

- poważnego zastraszenia wielu osób,
- zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności,
- wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej – a także groźba popełnienia takiego czynu⁴⁶.

Wprowadzenie definicji legalnej wyżej wymienionego przestępstwa związane było z dostosowaniem polskiego prawodawstwa do standardów Unii Europejskiej. Ze zrozumiałych względów w kodeksie nie przewidziano takiego przestępstwa jak „terroryzm”, związane jest to z brakiem jednolitej definicji oraz różnymi jego formami występującymi na świecie. Nowelizacja z 2004 r. uzupełniła odpowiednio art. 65 k.k. o rozszerzenie odpowiedzialności, która wcześniej dotyczyła jedynie przestępczości za-

⁴³ P. Chomentowski, *Prawnokarne...*, op. cit., s. 89.

⁴⁴ S. Pikulski, *Prawne środki zwalczania terroryzmu*, Olsztyn 2000, s. 125.

⁴⁵ P. Chomentowski, *Prawnokarne...*, op. cit., s. 89.

⁴⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym art. 115 § 2* (Dz.U. 2017, nr 0, poz. 2204).

wodowej i zorganizowanej, o przestępczość terrorystyczną⁴⁷. Zmianie uległ również przepis określony w art. 258 k.k., gdzie zmodyfikowano odpowiedzialność za udział w zorganizowanej grupie lub związku przestępczym⁴⁸. Konstrukcja art. 115 § 20 k.k. oparta jest na dwóch fundamentach: formalnym i materialnym. Strona formalna dotyczy każdego czynu, za który grozi sankcja w postaci co najmniej 5 lat. Przed nowelizacją kodeks karny wprowadzał podział kar na zasadnicze i dodatkowe. Po zmianie zachował on koncepcję budowy dwóch odrębnych katalogów środków reakcji karnej, zmieniając ich nazwy z „kara dodatkowa” na „środki karne” oraz z „kara zasadnicza” na „kara”⁴⁹.

Wartym odnotowania faktem jest problem związany z formalną konstrukcją tego przepisu ustalającą górną granicę kary na co najmniej 5 lat, co w zbiór przestępstw włącza również te, których górna granica wynosi 5 lat. Pozwala to na zakwalifikowanie do przestępstw o charakterze terrorystycznym większości czynów zabronionych znajdujących się w kodeksie karnym, które w rzeczywistości z terroryzmem nie mają nic wspólnego. Zaliczyć do nich można między innymi znęcania fizyczne i psychiczne nad osobą najbliższą (art. 207 § 1 k.k.) czy też zabór w celu krótkotrwałego użycia pojazdu mechanicznego (art. 289. § 1. k.k.)⁵⁰.

Popełnienie przestępstwa spenalizowanego w art. 115 § 20 k.k. jest jedną z przesłanek kodeksowych do zastosowania wobec sprawcy tego czynu przepisów dotyczących wymiaru kary, środków związanych z podaniem sprawcy próbie oraz środków karnych. Pamiętać należy również, że do sprawców wyżej wymienionego przestępstwa stosuje się wszystkie konsekwencje związane z recydywą. Warto zaznaczyć, że polski ustawodawca nie przewidział dla sprawców przestępstw o charakterze terrorystycznym żadnych środków łagodzących. Mogą oni korzystać jedynie z ogólnych instytucji prawa karnego oraz tych dotyczących zwalczania zorganizowanych struktur przestępczych⁵¹.

⁴⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym art. 65* (Dz.U. 2017, nr 0, poz. 2204).

⁴⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym art. 258* (Dz.U. 2017, nr 0, poz. 2204).

⁴⁹ M. Melezini, *Rozdział II. Środki karne. § 9. Środki karne w ogólności*, t. 6, Warszawa 2010, s. 410.

⁵⁰ C. Sońta, *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym w prawie polskim*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2005, nr 4, s. 161.

⁵¹ S. Pikulski, *Prawne...*, op. cit., s. 269.

Kolejnym czynnikiem wartym przeanalizowania podczas omawiania przestępstwa o charakterze terrorystycznym jest karalność w zakresie form stadialnych i zjawiskowych. Zastanawiające wydaje się to, czy karalne jest tylko przygotowanie oraz jaką odpowiedzialność karną ponosi pomocnik i podżegacz. Zdaniem Roberta Zgorzałego przygotowanie do omawianego przestępstwa karane będzie tylko wtedy, gdy konkretny czyn popełniony w celu terrorystycznym podlega karze już na etapie przygotowania. Warto pamiętać także, że istota czynu terrorystycznego nie polega wyłącznie na jego dokonaniu, ale także na groźeniu jego popełnieniem⁵². Przesłpstwo o charakterze terrorystycznym zaliczyć należy do kategorii przestępstw kierunkowych. Oznacza to, że może ono zostać popełnione jedynie z zamiarem bezpośrednim. Do wypełnienia znamion przestępstwa określonego w art. 115 § 20 k.k. nie jest konieczne wystąpienie skutku w postaci zrealizowania jakiegokolwiek z celów określonych w artykule z uwagi na to, że nie został on zaliczony do znamion strony podmiotowej.

Przesłpstwo o charakterze terrorystycznym w stosunku do czynów ujętych w kodeksie karnym jest przestępstwem wtórnym. Jest zbiorczą nazwą dla czynów zabronionych różnego rodzaju, wyodrębnionych ze względu na określony cel sprawy. Aby przypisać sprawcy popełnienie czynu o charakterze terrorystycznym, należy najpierw ustalić, znamiona jakiego przestępstwa zrealizował⁵³. W związku z tym możemy wskazać kilka grup przestępstw ujętych w polskim prawie i mogących wypełniać znamiona o charakterze terrorystycznym.

Pierwsza grupa dotyczyć może przestępstw przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej oraz jej konstytucyjnym organom. Pamiętać należy, że jednym z głównych celów działania terrorystów jest osłabienie władzy państwowej, co może przyczynić się do uzyskania ich własnych celów. Polski prawodawca wyróżnił w rozdziale XVII Kodeksu karnego takie przestępstwa, jak: oderwanie części obszaru lub zmiana przemocą ustroju konstytucyjnego (art. 127 § 1 k.k.), usunięcie przemocą lub wpływ groźbą na czynności urzędowe konstytucyjnego organu RP (art. 128 § 1 i § 3 k.k.), zamach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 134 k.k.) czy dopuszczenie się na terytorium RP zamachu na głowę obcego państwa lub akredytowanego szefa przedstawicielstwa dyplomatycznego (art. 136 § 1 i § 2 k.k.).

⁵² R. Zgorzały, *Przesłpstwo o charakterze terrorystycznym w polskim prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 7–8, s. 66.

⁵³ K. Indeck, *Stan badań nad terroryzmem po 2001 roku*, Poznań 2006, s. 29.

Wszystkie te czyny mogą wywołać ogromne straty zarówno w wizerunku, jak i strukturach urzędowych kraju.

Następną grupą przestępstw, które w szczególności dokonane mogą zostać przez organizacje terrorystyczne, są te przeciwko pokojowi, ludzkości oraz wojenne. Wyniszczenia w całości albo w części grupy narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub grupy o określonym światopoglądzie (art. 118 § 1 k.k.) czy stosowanie środków masowej zagłady (art. 120 k.k.) są sztandarowymi przykładami przestępstw ujętych w rozdziale XVI Kodeksu karnego.

Zauważyć należy, że działalność terrorystyczna nie odnosi się tylko do masowych zbrodni. Kolejną grupą potencjalnych przestępstw o charakterze terrorystycznym są czyny przeciwko zdrowiu, życiu, wolności, porządkowi publicznemu i bezpieczeństwu komunikacyjnemu. Do tej grupy zaliczyć możemy między innymi takie czyny przestępcze, jak: zabójstwo (art. 148 k.k.), sprowadzenia zdarzenia zagrażającego życiu i zdrowiu (art. 163 k.k.), wyrabianie i posiadanie substancji lub przyrządu wybuchowego albo handel nimi (art. 171 k.k.), sprowadzenie katastrofy w ruchu powietrznym, lądowym i wodnym (art. 173 k.k.), pozbawienie wolności powyżej dni siedmiu (art. 189 § 2 k.k.), branie lub przetrzymywanie zakładnika w celu zmuszenia organu państwowego lub osoby fizycznej do określonego zachowania (art. 252 k.k.), niszczenie elementów instalacji ciepłowniczej, gazowej, elektroenergetycznej (art. 254a k.k.).

Skuteczność działania każdego systemu antyterrorystycznego opiera się na prawnokarnych elementach danego państwa. Wszystkie możliwe czyny i działania organizacji terrorystycznych muszą mieć swoje odzwierciedlenie w rozwiązaniach prawnokarnych. Nie ma możliwości sprawnego działania systemu antyterrorystycznego bez jasnego określenia, jakie i od jakiego momentu przestępstwo wyczerpuje znamiona czynu o charakterze terrorystycznym.

BIBLIOGRAFIA

1. Biegaj A., *Przegląd Europolu – Sprawozdanie ogólne z działalności Europolu*, Europejski Urząd Policji, Haga 2011.
2. Bolechów B., *Organizacje międzynarodowe w działaniu. Terroryzm międzynarodowy*, Wrocław 2014.

3. Chomentowski P., *Prawnokarne i organizacyjne elementy systemu anty-terrorystycznego w Polsce – stan obecny i perspektywa doskonalenia*, Białyłstok 2013.
4. Decyzja Rady 2013/391/WPZiB z dnia 22 lipca 2013 r. wspierająca praktyczne wdrożenie rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych nr 1540 (2004) w sprawie nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia, Dz.U. UE L198/40, 23.07.2013 r.
5. Decyzja Rady UE 2002/187/WSiSW z dnia 28 lutego 2002 r. ustanawiająca Eurojust w celu zintensyfikowania walki z poważną przestępczością.
6. Gruszczak A., *III filar Unii Europejskiej po Tampere: wnioski i perspektywy*, „Studia Europejskie” 2000, nr 3(15).
7. Gruszczak A., *Unia Europejska wobec przestępczości. Współpraca w ramach III filara*, Kraków 2002.
8. http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/projekty/915_p.htm.
9. <http://www.consilium.europa.eu/pl/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>.
10. http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/pl/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.1.3.html.
11. http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/polityka_bezpieczenstwa/zwalczanie_terroryzmu_miedzynarodowego/zapobieganie_i_zwalczanie_terroryzmu/page_30001?printMode=true.
12. <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/strategia.php>.
13. <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/system1.php>.
14. https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_pl.
15. <https://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2014469%202005%20REV%204>.
16. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv1-english.pdf>.
17. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv2-english.pdf>.
18. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv3-english.pdf>.
19. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv6-english.pdf>.
20. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv7-english.pdf>.
21. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv8-english.pdf>.
22. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/Conv9-english.pdf>.
23. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-11.pdf>.

24. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-15.pdf>.
25. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-5.pdf>.
26. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-7.pdf>.
27. <https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-9.pdf>.
28. <https://www.arslege.pl/traktat-o-funkcjonowaniu-unii-europejskiej/k40/s2195/>.
29. https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/strategia_bezpieczenstwa_ue_2003.pdf.
30. https://www.icao.int/secretariat/legal/Administrative%20Packages/Beijing_Convention_EN.pdf.
31. https://www.icao.int/secretariat/legal/Administrative%20Packages/Beijing_protocol_EN.pdf.
32. https://www.icao.int/secretariat/legal/list%20of%20parties/montreal_prot_2014_en.pdf.
33. <https://www.state.gov/t/isn/trty/81728.htm>.
34. <https://www.un.org/sc/suborg/en/subsidiary/1566>.
35. https://www.unodc.org/tldb/en/2005_Protocol2Convention_Maritime%20Navigation.html.
36. Indeck K., *Stan badań nad terroryzmem po 2001 roku*, Poznań 2006.
37. Marek A., *Prawo karne*, wyd. 7, Warszawa 2006.
38. Maroń H., *Integracja europejska a prawo karne*, Toruń 2003.
39. Melezini M., *Rozdział II. Środki karne. § 9. Środki karne w ogólności*, t. 6, Warszawa 2010.
40. Pietrzyk-Reeves D., *Idea społeczeństwa obywatelskiego. Współczesna debata i jej źródła*, Wrocław 2004.
41. Pikulski S., *Prawne środki zwalczania terroryzmu*, Olsztyn 2000.
42. Przyborowska-Klimczak A., Skrzydło-Tefelska E., *Dokumenty Wspólnot Europejskich*, Lublin 1994.
43. Sońta C., *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym w prawie polskim*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2005, nr 4.
44. Szlachter D., *Walka z terroryzmem w Unii Europejskiej – nowy impuls*, Toruń 2006.
45. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 2017, nr 0, poz. 2204).
46. Zgorzały R., *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym w polskim prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 7–8.

Krystian Bartosz – absolwent studiów licencjackich na Politechnice Rzeszowskiej na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne. Od 2016 roku kontynuuje studia II stopnia na Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi na kierunku politologia. Od 2016 roku pracownik Komendy Stołecznej Policji. Zainteresowania: polityka, sport oraz zagadnienia związane z bezpieczeństwem kraju.